

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН

ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Марғилон шаҳар

2023 йил 29 март

4-1504-2303/1210-сонли иш

Марғилон туманлараро иқтисодий судининг судьяси Х.А.Бойназаров раислигида, судья ёрдамчиси Д.Рахмонованинг суд мажлиси котиблигида, даъвогар вакиллари М.Дехқонов ва О.Тожибоев (ишончнома асосида), Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши вакили Ю.Маматқулов (ишончнома асосида) ҳамда жавобгар вакили У.Джалилов (ишончнома асосида) иштирокида, даъвогар Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “Марварид гул ифори” фермер хўжалиги манфаатида, жавобгар “Fergana global textile” МЧЖдан 218.594.632 сўм асосий қарз, 4318926 сўм жарима ва 30000 сўм почта харажати ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни суд, ўз биносида, очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, кенгаш аъзоси “Марварид гул ифори” фермер хўжалиги (бундан буён матнда – даъвогар деб юритилади) манфаатида судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар “Fergana global textile” МЧЖ (бундан буён матнда – жавогар деб юритилади)дан 218594632 сўм асосий қарз, 4318926 сўм жарима ва почта харажати ундиришни сўраган.

Суд мажлисида Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши вакили тушунтириш бериб, жавобгар томонидан асосий қарз тўлиқ тўланганлигини билдириб, даъвони жарима ундириш қисмини қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида даъвогар вакили М.Дехқонов тушунтириш бериб, ҳақиқатан жавобгар томонидан асосий қарз тўлиқ тўланганлиги, аммо қарздорлик 2022 йил 31 декабрга қадар тўланиши шартномада белгиланганлиги, шунга кўра жавобгардан жарима ундириш лозимлигини билдириб, даъвони жарима ундириш қисмини қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида жавобгар вакили ҳужжатлар тақдим қилиб, ҳақиқатан тарафлар ўртасида 2022 йил 23 сентябрь куни 62-сонли контрактация шартномаси тузилганлиги, шартномага асосан даъвогар жавобгарга пахта хом ашёларини етказиб берганлиги, ўз навбатида жавобгар тўловларни амалга оширганлиги, даъводаги асосий қарздорлик нотўғри эканлиги, чунки жавобгарни даъвогар олдида 110.013.276,10 сўм қарзи қолганлиги ва бу қарз судга даъво аризаси тақдим этилишидан аввал, яъни 2023 йил 13 март куни даъвогарга тўлиқ тўлаб берилганлиги, даъвони асосий қарз ундириш талаби асоссиз эканлиги, шунингдек тарафлар ўртасидаги 62-сонли контрактация шартномаси белгиланган тартибда Қишлоқ хўжалик бўлимидан рўйхатдан ўтказилмаганлиги, шу боис даъвони шартномага асосан жарима ундириш қисми ҳам асоссиз эканлигини билдириб, даъвони қаноатлантиришни рад этишни сўради.

Суд тақдим этилган ҳужжатлар билан танишиб, тарафлар вакиллари тушунтиришларини тинглаб, ишдаги мавжуд ҳужжатларга ҳукукий баҳо бериб, қуйидаги асосларга кўра даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Ҳужжат имзоланган: Бойназаров Хусниддин Алижонович, 29.03.2023

Иш ҳужжатларига кўра, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йил 23 сентябрь куни 62-сонли кластер корхоналари ва фермер хўжаликлари ҳамкорлигида пахта хом ашёси ва уруғлик пахта етиштириш ҳамда уларни харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилган, шартномага кўра даъвогар жавобгарга пахта хом ашёсини етказиб бериш, жавобгар эса маҳсулотларни қабул қилиб, тўловларни амалга ошириш мажбуриятини олган.

Аммо, тарафлар ўртасида тузилган ушбу шартнома Учкўприк туман қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатдан ўтказилмаган.

Шартноманинг 9.4-бандида мазкур шартнома ва унга киритилган ўзгартиришлар (қўшимчалар) “Хўжалик” жойлашган ҳудуддаги туман қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатдан ўтказилгандан кейин кучга кириши белгиланган.

Шартномага кўра, даъвогар томонидан жавобгарга ҚҚС билан бирга 2022 йил 14 ноябрдаги 16-сонли ҳисобварақ-фактура асосида 743.413.844,72 сўмлик пахта хом ашёси етказиб берилган.

Аммо, жавобгар етказиб берилган маҳсулотлар учун тўловларни тўлиқ амалга оширмаган, натижада уни даъвогар олдида қарздорлиги тўланмаган.

Шу сабабли Учкўприк тумани Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар манфаатида судга мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда – Фуқаролик кодекси)нинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Фуқаролик кодексининг 437-моддасида, маҳсулот етказиб бериш шартномасига мувофиқ, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган маҳсулот етказиб берувчи - сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзғорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса, товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.7-бандига кўра, “Харидор” томонидан “Хўжалик”ка, хўжалик томонидан етказиб берилган маҳсулот қийматининг (устамалар қўшиб ҳисобланган) 100 фоизи ҳисобидан “Харидор” томонидан берилган аванс маблағлари, терим пуллари, пахтани етиштириш ва йиғиб олишни молиялаштириш билан боғлиқ “Харидор”нинг бошқа харажатлари чегирилгандан қолган қисмини “Харидор” томонидан “Хўжалик”ка 2022 йил 31 декабрига қадар тўлиқ тўлаб берилиши белгиланган.

Гарчи, даъвогар жавобгар томонидан етказиб берилган маҳсулотлар учун тўловларни тўлиқ амалга оширмаганлиги учун ундан 218594632 сўм асосий қарз ундиришни сўраган бўлсада, аммо суд мажлисида жавобгар вакили томонидан тақдим этилган солиштирма далолатнома ва тарафлар вакиллари суд мажлисидаги кўргазмасидан жавобгар даъводаги асосий қарзни 2023 йил 13 март куни тўлиқ бартараф этиб, даъвогарга тўлаб берганлиги аниқланди.

Бу ҳолатда суд, даъвонинг асосий қарз ундириш талаби жавобгар томонидан бартараф этилганлиги учун қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Фуқаролик кодекси 112-моддасининг биринчи қисмига кўра, битимнинг нотариал шаклига ёки уни давлат рўйхатидан ўтказиш талабига риоя қилмаслик битимнинг ҳақиқий эмаслигини келтириб чиқаради. Бундай битим ўз-ўзидан ҳақиқий бўлмайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги “Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида шартномавий муносабатларни

такомиллаштириш ва мажбуриятлар бажарилиши учун томонларнинг жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 383-сонли қарори билан тасдиқланган “Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисида”ги Низомнинг 5-бандига кўра, хўжаликлар билан тайёрлов ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиш, моддий-техника ресурслари етказиб бериш ва хизматлар кўрсатиш (ишларни бажариш) юзасидан тузилган барча турдаги шартномалар туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида рўйхатдан ўтказилгандан кейин бажарилиши кераклиги белгиланган.

Гарчи, даъвогар тарафлар ўртасида тузилган шартномани 5.4-бандига асосан жавобгардан 4318926 сўм жарима ундиришни сўраган бўлсада, аммо тарафлар ўртасида тузилган 62-сонли контрактация шартномаси қонун талабларига зид равишда давлат рўйхатидан ўтказилмаган, шунинг учун ушбу шартнома ўз-ўзидан ҳақиқий эмас битим ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2014 йил 28 ноябрдаги “Иқтисодий судлар томонидан битимларни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатлари нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги 269-сонли Қарори 12-бандининг иккинчи қисмига кўра, битимнинг бир ёки бир неча шартлари қонун ҳужжатларининг талабаларига зид бўлса, битимнинг мазмуни ушбу талабларга мувофиқ келмаслиги сабабли, ўз-ўзидан ҳақиқий эмас деб ҳисобланади.

Мазкур ҳолатда суд, даъвонинг жарима ундириш қисmini қаноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 10 октябрдаги “Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари фаолиятини янада ривожлантириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3318-сонли қарорига асосан даъвогарнинг даъво аризаси рад этилган тақдирда ҳам давлат божи ундирилмаслиги белгиланганлиги сабабли суд, даъвогардан 4458271,16 сўм давлат божи ундирмасликни, тўланган 30000 сўм почта харажатини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-180, 186 ва 259-моддаларини қўллаб,

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъвони қаноатлантириш рад этилсин.

Даъвогар “Марварид гул ифори” фермер хўжалигидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ-3318-сонли қарорига асосан 4458271,16 сўм давлат божи ундирилмасин.

Тўланган 30000 сўм почта харажати даъвогар зиммасида қолдирилсин.

Ишда иштирок этувчи шахслар бир ой муддат ичида мазкур ҳал қилув қарори устидан апелляция шикоят беришга (протест келтириш) ҳақли.

Раислик қилувчи, судья

Х.А.Бойназаров

